

HEVOSTEN TÄYSIHOITOPALVELUIDEN KANNATTAVUUS

Hanna-Kaisa Korkalainen

Opinnäytetyö

Huhtikuu 2007

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**

Luonnonvara-ala

10.4.2007

Tekijä(t) KORKALAINEN Hanna-Kaisa	Julkaisun laji Opinnäytetyö	
	Sivumäärä 37	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen saakka	
Työn nimi Hevosten täysihoitopalveluiden kannattavuus		
Koulutusohjelma Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) AUER Jaana		
Toimeksiantaja(t) Korkalainen Hanna-Kaisa		
Tiivistelmä <p>Hevosten täysihoitopalveluiden kysyntä on lisääntynyt Suomessa. Moni hevosharrastuksen aloittanut saattaa jossain vaiheessa päätyä oman hevosen omistajaksi. Jos ei ole mahdollisuutta pitää hevosta omassa tallissa, tarvitaan hevosten täysihoitopalveluita. Opinnäytetyössä tutkittiin hevosten täysihoitopalveluiden kannattavuutta kuvitteellisen tilamallin avulla. Täysihoitopalveluita tarjoavia yrittäjiä haastatteleamalla koottiin todellisia tietoja täysihoitohevostallin tuotoista ja kustannuksista tilamallilaskelmia varten. Tilamallilaskelmat tehtiin 30 hevosen täysihoitotallille.</p> <p>Hevosten täysihoitopalveluiden kannattavuutta tarkasteltiin katetuottomenetelmää käyttäen. Työssä laskettiin yhden täysihoitohevosen kate. Täysihoitopaikka sisälsi karsinapaikan, rehut, ruokinnan, tarhauksen, terveyden tarkkailun ja ratsastuskenttien käytön. Rehuina käytettiin ostorehuja. Rehujen hinnat olivat keskiarvohintoja, jotka oli saatu yrittäjien haastatteluiden perusteella. Laskelma tehtiin vuoden ajanjaksolle.</p> <p>Tilamallilaskelman perusteella täysihoitopalvelujen tuottaminen ei ollut kannattavaa. Katetuotto III osoitti 371 € tappiota hevosta ja vuotta kohti. Suurin kustannuserä oli työkustannus, joka muodosti 54 % kaikista kustannuksista. Muuttuvat kustannukset olivat 24 % ja rakennuskustannus 19 % kaikista kustannuksista. Kannattavuuden parantamiseksi on kiinnitettävä huomiota tallin rakennuskustannuksiin, muuttuviin kustannuksiin ja yrittäjän palkkaan. Myös asiakkailta perittävää tallipaikan kuukausivuokraa voitaisiin korottaa kustannusten kattamiseksi. Tutkimuksessa haastateltujen yrittäjien vastausten perusteella asiakkaita riittää tällä hetkellä jopa jonoiksi asti. Asiakkaat haluavat maksaa ammattitaitoisesta ja luotettavasta hevosten hoidosta. Myös tallin viihtyisyys ja monipuoliset tilat houkuttelevat asiakkaita.</p> <p>Hevosten täysihoitopalveluiden tarjoaminen on vastuullista ja hyvin sitovaa työtä sekä vaatii hyvää ammattitaitoa. Yrittäjien työpäivät venyvät usein kellon ympäri. Tarjottavien palveluiden hyvällä suunnittelulla sekä työolosuhteita parantamalla voitaisiin vaikuttaa hevosta kohti käytettyyn työaikaan päivässä ja näin ollen myös työpäivän pituuteen.</p>		
Avainsanat (asiasanat) hevonen, hevostalous, katetuotto, tilamalli, täysihoitohevonen		
Muut tiedot		

10.4.2007

Author(s) KORKALAINEN Hanna-Kaisa	Type of Publication Bachelor's Thesis	
	Pages 37	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title The Profitability of Livery Services for Horses		
Degree Programme Degree Programme in Agriculture and Rural Industries		
Tutor AUER Jaana		
Assigned by Korkalainen Hanna-Kaisa		
Abstract <p>The demand for livery services for horses has increased in Finland. Many people starting with a horse activity may at some point end up being a horse owner. If it is not possible to keep the horse in its own stable, livery services for horses are needed. This study investigates the profitability of livery services for horses by means of an imaginary farm model. Entrepreneurs offering livery services were interviewed in order to collect authentic information concerning the profits and expenses of livery horse stables for the farm model calculations. The farm model calculations were made for a livery stable of 30 horses.</p> <p>The profitability of full livery for horses was examined using a contribution margin model. The contribution of one horse, which is at livery, was calculated in the thesis. The livery place included a place in the stall, forage, feeding, farming, observation of health and the use of riding arenas. The forage used was purchased. The prices of the forage were average prices which were acquired on the basis of the interviews of the entrepreneurs. The calculations were made for a one year period.</p> <p>Producing services was not profitable according to the farm model calculation. The contribution margin III proved a € 371 loss per horse and year. The largest cost item was the cost of labour, which formed 54 % of all the expenses. The variable costs were 24 % and the construction expenses 19 % of all the expenses. In order to improve the profitability, attention needs to be paid to the construction costs of the stable, variable costs and the salary of the entrepreneur. The monthly rent of the stable that is collected from the customers could also be raised to cover the production costs. On the grounds of the answers given by the entrepreneurs that were interviewed, there are plenty of customers at the moment. Customers are willing to pay for professional and reliable horse-care. The cosy and versatile facilities attract customers as well.</p> <p>Offering livery services for horses is a responsible and extremely binding work and it requires good professional skills. The workdays of the entrepreneurs are often drawn out around the clock. With a good planning of services and improvement of working conditions one could influence the working time used per horse per day and consequently the length of the workday as well.</p>		
Keywords horse, horse production, contribution margin, farm model, livery services for horses		
Other details		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	3
2 HEVOSTALOUS SUOMESSA	4
3 HEVOSTEN TÄYSIHOITOPALVELU	4
3.1 Asiakkaat	5
3.2 Hevoset	5
3.3 Rakennukset	5
3.4 Tarhat ja laitumet	7
3.5 Ratsastusalueet	8
4 TUTKIMUSMENETELMÄ	8
4.1 Tilamallitarkastelun periaatteet	9
4.2 Katelaskelman periaatteet	9
4.3 Laskennassa käytetyt menetelmät ja käsitteet	11
5 TILAMALLIN LÄHTÖTIETOAINIESTON HANKINTA	11
5.1 Haastattelutilojen kuvaukset	11
5.1.1 Tila A	11
5.1.2 Tila B	12
5.1.3 Tila C	12
5.2 Tilojen tuotot	12
5.3 Kustannukset tiloilla	13
5.3.1 Muuttuvat kustannukset haastatelluilla tiloilla	13
5.3.2 Kiinteät kustannukset haastatelluilla tiloilla	15
6 TILAMALLI 30 PAIKKAISELLE TÄYSIHOITOHEVOSTALLILLE	18
6.1 Tilan kuvaus	18
6.2 Investointikustannukset	18
6.2.1 Talli	19
6.2.2 Muut tilat	20
6.2.3 Rehu- ja kuivikevarasto	20
6.2.4 Lantala	21
6.2.5 Tarhat	22
6.2.6 Ratsastuskentät	22
6.3 Työvoima	24
6.4 Investointien rahoitus	25
6.5 Markkinointi	26
7 TÄYSIHOITOHEVOSEN KANNATTAVUUS	26
7.1 Täysihoitohevosen katelaskelma tilamallissa	28

	2
7.2 Kustannusrakenne	29
8 TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET	29
9 OMA POHDINTA.....	31
LÄHTEET.....	33
LIITTEET.....	34
LIITE 1. Haastattelun kysymykset hevosten täysihoidosta yrittäjille.....	34
 TAULUKOT	
TAULUKKO 1. Tilamallin rakennusomaisuus	24
TAULUKKO 2. Yhden täysihoidonhevosen katelaskelma €/v/hevonen	28
TAULUKKO 3. Tilamallin kustannusrakenne	29

1 JOHDANTO

Hevostalouden merkitys elinkeinona kasvaa Suomessa jatkuvasti ja siitä on muodostunut monelle yrittäjälle tärkeä tulonlähde. Hevostalouden kannattavuudesta ei kuitenkaan ole tehty paljon tutkimuksia.

Hevosharrastajien määrä on nousussa. Yhä useampi aloittaa hevosharrastuksen ja sitä kautta saattaa hyvinkin päätyä hevosen omistajaksi. Kaikilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta pitää hevosta omassa tallissa ja silloin tarvitaan täysihoitohevostallin palveluita.

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan hevosten täysihoitopalveluiden kannattavuutta. Tutkimusta varten haastateltiin hevosten täysihoitopalveluita tarjoavia yrittäjiä. Heiltä kysyttiin yrityksen kannattavuuteen vaikuttavista tekijöistä, joita ovat muun muassa palvelujen ja rehujen hintatiedot. Näiden tietojen perusteella luodaan kuvitteellinen tilamalli hevosten täysihoitotallista. Kannattavuutta tarkastellaan katetuottomenetelmää käyttäen.

2 HEVOSTALOUS SUOMESSA

Hevostalous on tärkeä osa maaseudun elinkeinorakennetta. Viime vuosikymmenten rakennemuutoksessa on hevostalouteen kehittynyt aivan uusia yritysmuotoja.

Hevosten määrä on jatkuvasti kasvanut 1980 luvun alusta lähtien. (Tiilikainen 2004, 8.) Vuonna 2003 Suomessa oli noin 60 000 hevosta. Ratsuhevosten ja ponien osuus on määrästä noin kolmannes. (Ratsastusharrastus kasvaa reippaasti 2006.)

Tänä päivänä Suomen hevostalous perustuu hevosten käyttöön vapaa-ajan harrastuksissa ja urheilussa. Suomessa hevosiin liittyvä toiminta on yleensä ravi- tai ratsastustoimintaa. Hevosharrastuksesta on tullut hyvin suosittua ihmisten elintason nousun ja vapaa-ajan lisääntymisen myötä. Suuret harrastajamäärät mahdollistavat hevostalouden elinkeinotoiminnan harjoittamisen. Hevosalan yrityksissä työskentelee noin 4500 päätoimista ja 9000 osa-aikaista työntekijää. (Tiilikainen 2004, 9.)

Suomessa oli vuonna 2001 Hevostietokeskuksen tekemän yrityskyselyn mukaan 13 000 hevostallia. Suurin osa talleista oli pieniä, yhden tai kahden hevosen talleja. Tallit, joissa oli yli 10 hevosta, olivat yleensä yrityksiä. Harrastus muuttui yritystoiminnaksi usein silloin, kun hevosia oli seitsemän tai kahdeksan. Alalla on tyypillistä, että ensin tallia pidetään harrastuksena, sitten toisen työn ohessa tehtävänä sivuelinkeinona ja lopulta pääelinkeinona. (Tiilikainen 2004, 14-15.)

3 HEVOSTEN TÄYSIHOITOPALVELU

Hevosten täysihoidtopalveluilla tarkoitetaan hevosalan yrityksen tarjoamaa palvelua, jossa yksityisille hevosen omistajille tarjotaan yleensä kuukausimaksua vastaan esimerkiksi hevosen karsinapaikka, perusrehut, ruokinta, kuivikkeet, hevosen tarhaus ja karsinan siivous. Täysihoidtopalveluita voidaan tarjota toisen yritysmuodon ohessa tai pelkästään täysihoidtopalveluihin erikoistuneessa yrityksessä.

Tuotot ovat säännöllisiä ja muodostuvat yrityksen tarjoamien palveluiden perusteella. Tämä vaikuttaa myönteisesti yrittäjän riskiin. Riskejä voidaan myös pienentää, jos yrityksen perustamisvaiheessa on selvitetty palvelun kysyntä ja kilpailutilanne alueella. Täysihoidtohevosen pidossa suurimpia yksittäisiä kustannuseriä ovat työpalkat sosiaalikuluneen, rehukustannukset sekä rakennusten mahdolliset pääomakulut.

(Laine, Hirvonen & Saastamoinen 2003, 120.) Täysihoidonhevosen pito on yrittäjälle riskittömin hevostalouden tuotannonmuoto (Hirvonen 1999, 4).

3.1 Asiakkaat

Hevosten täysihoidonpalveluita käyttävät yleensä ratsuhevosten omistajat. Joillakin talleilla hevosen omistajat haluavat hoitaa hevosensa kokonaan itse ja vuokraavat tällöin vain hevoselleen karsinan ja osuuden ulkoilutarhasta sekä ratsastusalueista. Tällöin tallinpitäjälle kertyy tuottoja ainoastaan kuukausittaisesta vuokrasta. Joillakin täysihoidotalleilla ratsastetaan tai ajetaan asiakkaan hevonen lisämaksusta satunnaisesti. Lisämaksua voidaan periä myös hevosen loimittamisesta ja jalkojen suojaamisesta ulkoilun aikana, koska se aiheuttaa lisätyötä muiden tallitöiden ohella. Etenkin päivittäinen työaika hevosta kohti lisääntyy, jos hoidossa olevia hevosia on paljon ja niistä useimmat täytyy loimittaa. Kuukausittaisten hoitomaksujen tulee olla oikeassa suhteessa kustannuksiin ja palvelujen tarjontaan. (Laine, Hirvonen & Saastamoinen 2003, 120.)

3.2 Hevoset

Hevosten täysihoidonpalveluita tuottavalla yrittäjällä ei ole rasitteenaan hevosista aiheutuvia pääomakustannuksia kuten esimerkiksi kilpa-, ratsastuskoulu- tai siitostoiminnassa (Laine, Hirvonen & Saastamoinen 2003, 120). Hevoset ovat asiakkaiden omistuksessa ja he vastaavat itse hevosen kengitys-, eläinlääkäri-, valmennus- ja varustekuluista. Usein täysihoidotalleilla on yksityisten omistamia harraste- ja kilparatsuja, mutta on myös talleja, jotka ottavat hoitoon ravihevosia.

3.3 Rakennukset

Tallin tulee olla hyvin suunniteltu, toimiva, tilava, ilmava, valoisa ja hevosille turvallinen. Tallin suunnittelussa on otettava huomioon hevosen lajinmukaiset tarpeet. Hevonen on laumaeläin, joka haluaa olla toisten hevosten seurassa. Hevosten pidolle on Suomen lainsäädännössä asetettu eläinsuojeluvaatimukset, joissa on annettu ohjeita ja määräyksiä esimerkiksi talliolosuhteista ja tallien rakenteista. Hengitystiesairaudet, huono yleiskunto, ihottumat, käyttäytymishäiriöt ja loukkaantumiset voivat olla

merkki huonoista talliolosuhteista ja lähiympäristöstä. (Saastamoinen & Jansson 2003, 95).

Täysihoitotallin hyvään suunnitteluun kuuluu olennaisesti myös asiakkaiden ja työntekijöiden turvallisuus ja viihtyvyys. Tallin riittävä valaistus ja oikein mitoitettu ilmanvaihto parantavat työskentelyolosuhteita. Tallissa tai sen välittömässä läheisyydessä tulisi olla sosiaalityilat, jotka lisäävät asiakkaiden ja työntekijöiden viihtyvyyttä.

Talliin kuuluvat aputilat kuten esimerkiksi varastot, valjashuoneet sekä pesutilat tulee sijoittaa töiden kannalta siten, että niiden käyttäminen on helppoa. Rehuvarastot kannattaa sijoittaa samaan tasoon talliosaston kanssa, jotta rehujen siirtäminen on helpompaa. Rehuvarastojen pitää olla viileitä, kuivia ja hyvin ilmastoituja. Rehuvarastosta poistuva ilma ei saa joutua talliosaston hengitysilmaan. Siivoamisen on oltava helppoa ja tuhoeläinten pääsy tallirakennuksiin tulee estää. (Saastamoinen & Jansson 2003, 102.)

Tallissa tulee olla hevosten pesupaikka, joka on tarpeeksi tilava (3x3m) ja valoisa. Pesupaikka on ilmastoitava erikseen, koska pesemisessä muodostuu runsaasti kosteutta. Se olisi myös sijoitettava erilleen muista tallitiloista kosteuden vuoksi. (Saastamoinen & Jansson 2003, 102.) Suurissa talliyksiköissä olisi hyvä olla erillinen, hyvin valaistu hevosten kengitys- ja hoitopaikka eläinlääkärin toimenpiteitä varten.

Tallin suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota päivittäiseen puhtaanapitoon, johon kuuluu karsinoiden, käytävien ja rehuastioiden puhdistus sekä karsinoiden kuivitus. Lantala ja kuivikevarasto tulee sijoittaa tallin lähelle siten, että niihin kulku on helppoa. Kuivikkeiden käsittelyssä muodostuu yleensä aina pölyä, joten varaston sijaintiin on kiinnitettävä huomiota. Varaston oikealla sijainnilla voidaan estää pölyn leviäminen talli-ilmaan. Kulkureittien suunnittelussa on lisäksi huomioitava, ettei pääse syntymään risteäviä reittejä esimerkiksi lantalan ja rehuvaraston välille. Nämä toiminnot on hyvä erottaa hygieniasyistä.

Lanta täytyy varastoida kiinteäpohjaiseen lantalaan eikä lantalasta saa päästä valumavesiä ympäristöön. Lantala tulee mitoittaa siten, että siihen mahtuu 12 kuukauden aikana kertyvä lantamäärä. Jos lantaa varastoidaan 12 kuukautta, tarvitaan lantalatilaa $12 \text{ m}^3/\text{hevonen}$ ja $8 \text{ m}^3/\text{poni}$. (Saastamoinen & Jansson 2003, 103.) Mikäli

hevoset ovat laitumella osan vuodesta, voidaan lantala mitoittaa pienemmäksi. Tällöin voidaan lantalan tilavuudesta vähentää laitumelle jäävän lannan määrä. Laidunkausi on Etelä-Suomessa noin 4 kk ja Pohjois-Suomessa vähän lyhyempi. Hevosten ollessa laitumella koko laidunkauden, on lantalan tilantarve hevosella vähintään 8 m³ ja ponilla 5 m³. Jos hevoset ovat osan vuodesta laitumella, on siitä tehtävä ilmoitus kunnan ympäristöviranomaiselle. (Harju 2005, 49-50.)

Täysihoitotallilla olisi hyvä olla ratsastuskentän lisäksi maneesi. Maneesi on yrittäjälle iso investointi, mutta lisää asiakkaiden viihtyvyyttä sekä parantaa esimerkiksi valmentautumismahdollisuuksia Suomen ilmastossa. Maneesin rakentaminen nostaa myös asiakkaiden kuukausivuokran hintaa.

3.4 Tarhat ja laitumet

Hevosten ulkoilutarhoja tulee olla riittävästi hevosten lukumäärään nähden. Tarhoja tulee olla 1 tarha 2-3 hevosta kohti. Tällöin hevosia voidaan tarhata vuorotellen päivän aikana. (Harju 2005, 138.) Loukkaantumisten välttämiseksi yksityisten kilpahevosten omistajat saattavat haluta, että heidän hevosensa tarhataan yksinään.

Tarhojen aitojen on oltava tukevat, riittävän korkeat ja hevosille turvallisesta materiaalista tehdyt. Hyviä materiaaleja ovat esimerkiksi vahva lauta ja leveä sähkölanka. Huolellisella perustustyöllä ja pystytyksellä on vaikutusta tarhojen pitkäikäisyyteen.

Tarhat tulisi sijoittaa siten, että hevoset näkevät toisensa ja olosuhteet muistuttavat laumaa, vaikka hevoset eivät ole samassa tarhassa. Tarhat tulee sijoittaa rauhalliseen paikkaan, ei esimerkiksi vilkkaan ajotien viereen. Tarhoissa olisi oltava suoja tuulta ja sadetta vastaan, mikäli hevosia ei voida ottaa sisälle huonolla säällä. Myös tiheä metsä antaa suojaa. (Saastamoinen & Jansson 2003, 104.)

Tarhojen pohjien on kestettävä kaikkia säätyyppejä. Tarhat on hyvä salaojittaa sekä rakentaa niiden pohja huolellisesti. Pohjan on oltava turvallinen hevoselle ja oltava pitävä, vaikka hevonen liikkuisi kovallakin vauhdilla. (Harju 2005, 138.) Tarhoista on kerättävä lanta säännöllisesti loistartuntojen välttämiseksi sekä ympäristöön valuvien

ravinnepäästöjen estämiseksi. Tarhojen pohjien pintamaat täytyy vaihtaa ajoittain. Puhdistusmenetelmät kannattaa huomioida tarhojen suunnitteluvaiheessa.

Hevosten olisi hyvä päästä kesäisin laitumelle, jossa ne voivat toteuttaa luontaista käyttäytymistään. Laidunta tulisi varata hevosta kohti 0,25-0,5 ha. Laitumia tulee hoitaa puhdistusniitoilla ja niitä on uudistettava tarpeeksi usein loistartuntojen välttämiseksi. Myös laitumilta on hyvä kerätä lanta ajoittain. Laitumella on oltava suojaa aurinkoa ja tuulta vastaan. Puhdasta juomavettä tulee myös aina olla hevosten saatavilla. (Saastamoinen & Jansson 2003, 104.) Laitumet on hyvä jakaa lohkoihin, joita vaihdellaan nurmen kasvun mukaan.

3.5 Ratsastusalueet

Täysihoitotallilla, jossa on ratsuhevosia, on oltava hyvä, riittävän suuri ratsastuskenttä. Ratsastuskenttä tulee perustaa huolellisesti. Salaojituksen tarve arvioidaan tapauskohtaisesti. Jos pohjavesi on hyvin lähellä maan pintaa tai kenttä rakennetaan huonosti vettä läpäisevälle maaperälle, on salaojitus tehtävä aina. (Harju 2005, 124.) Kenttä on myös hyvä aidata turvallisuuden lisäämiseksi.

Maastossa ratsastaminen tuo vaihtelua niin hevoselle kuin ihmisellekin. Tallin lähiympäristön metsäautoteiden ja polkujen käyttömahdollisuudet kannattaa selvittää. Mikäli mahdollista, voidaan tallin lähiympäristöön perustaa myös ratsastusteitä, jotka ovat vain hevosten käytössä ja mahdollistavat näin turvallisen ratsastuksen maastossa.

4 TUTKIMUSMENETELMÄ

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää hevosten täysihoitopalveluiden kannattavuutta tilamallia käyttäen. Yrittäjiä haastatteleamalla koottiin todellisia tietoja täysihoidohevostallin tuotoista ja kustannuksista tilamallilaskelmia varten. Tilamallin kannattavuuslaskelmat tehtiin 30 täysihoidohevospaikkaa käsittävälle, kuvitteelliselle yritykselle.

4.1 Tilamallitarkastelun periaatteet

Tilamallia käyttämällä voidaan arvioida kuvitteellisen yrityksen kannattavuutta. Tilamalleissa tarkastellaan vain yhtä tuotantosuuntaa kerrallaan. Tilamallissa luodaan kuvitteellinen, todellisuutta vastaava tila, jotta tuloksia voidaan verrata käytäntöön. Tilamallia luotaessa määritetään tuotantosuunta ja käytettävissä oleva omaisuus kuten esimerkiksi eläimet, koneet, rakennukset ja peltoala. Tilamallia käyttämällä voidaan seurata kustannusten tai tuottojen kehitystä ajan kuluessa sekä vertailla erilaisten toimintatapojen kannattavuutta. (Mäntylä 2005, 13.) Tässä tutkimuksessa tuotantosuuntana on hevosten täysihoitopalvelut ja kannattavuutta tarkastellaan 30 hevospaikkaisen, kuvitteellisen tilamallin avulla.

4.2 Katelaskelman periaatteet

Katelaskelmaa voidaan käyttää tuotannon suunnittelun apuvälineenä. Katetuottomenetelmä antaa luotettavan kuvan tuotannon suhteellisesta kannattavuudesta erityisesti kun vertaillaan lyhyellä tähtäimellä eri tuotantohaarojen ja tuotantosuunnitelmien katetuottoja. Katetuottomenetelmän avulla lasketut tulokset eivät ole kaikissa yhteyksissä vertailukelpoisia keskenään. Katetuottomenetelmä sopii paremmin yksittäisen tilan tai yrityksen eri tuotannonhaarojen kannattavuuden vertailuun keskenään.

Menetelmällä voidaan laskea katetuotto yhdelle tuotannonhaaran yksikölle, tuotantohaaralle tai koko yritykselle. Laskelmat tehdään nykyisestä tuotannosta tai kokonaan uudesta tuotantomuodosta. Uusi tuotannonhaara voi olla myös nykyistä toimintaa, jota uudistetaan esimerkiksi ruokintaa tehostamalla sekä työmenetelmiä parantamalla ja kustannuksia karsimalla. Katetuotto kertoo tuotannon kannattavuuden keskimäärin vuoden ajanjaksolta. Joillekin tuotteille on parempi laskea katetuotto koko lopputuotteen tuottamisen ajanjaksolle ja tällöin laskemisen ajanjakso voi poiketa vuodesta.

Katetuottomenetelmää käyttämällä ei saada absoluuttisen kannattavuuden kuvaamiseen sopivaa tunnuslukua, vaan se on kehitetty tilakohtaisen suhteellisen kannattavuusarvioinnin apuvälineeksi. Menetelmän avulla voidaan ohjata tilan kasvinviljelyn, kotieläintuotannon, metsätalouden ja sivuansiotoiminnan keskinäisiä

suhteita siten, että suunnittelun kohteena olevalla tilalla päädytään mahdollisimman hyvään kokonaistaloudelliseen tulokseen.

Katelaskelmaa tehtäessä kustannukset jaetaan muuttuviin ja kiinteisiin kustannuksiin. Menetelmällä voidaan laskea katetuotto I, II tai III tarpeiden mukaan.

Tuotot – Muuttuvat kustannukset = Katetuotto I

Katetuotto I – Kiinteät palkkakustannukset = Katetuotto II

Katetuotto II – Muut kiinteät kustannukset = Katetuotto III

Katetuotto I ei kerro sellaisenaan tuotannon kannattavuudesta. Sen avulla saadaan selville ylijäämä, joka voidaan käyttää kiinteiden kustannusten peittämiseen.

Katetuotto I voidaan laskea toiminnassa olevalle yritykselle, jossa työ-, rakennus- ja konekustannukset pysyvät kiinteinä. Katetuotto I:n laskemista varten täytyy tietää yksikön kokonaistuoton määrä sekä kustannusten rakenne. Lisäksi täytyy selvittää yksikköön kohdistuvat muuttuvien kustannusten ja kiinteiden kustannusten erät.

Katetuotto II voidaan laskea, kun työvoimalla on vaihtoehtoinen käyttötarkoitus.

Katetuotto III sopii laskettavaksi, kun tuotannon harjoittaminen edellyttää uusia kone- ja rakennushankintoja. (Hirvonen 1999, 8-9.)

Yritystaloudessa esiintyvät seuraavat käsitteet: liikevaihto, myyntikate ja käyttökate.

Liikevaihto kertoo kaikki myyntitulot ja siinä on huomioitu myös myynnin oikaisuerät. Myynnin oikaisueriä käyttämällä vähennetään annetut alennukset ja lisätään avustukset ja tuet myyntituloihin. Kun liikevaihdosta vähennetään muuttuvat kustannukset, jää jäljelle myyntikate. Näin myyntikate kuvaa samaa jäljelle jäävää tuottoerää kuin kate I. Käyttökatteella voidaan kuvata tulorahoituksen tuottoa. Kun myyntikatteesta vähennetään kiinteät kulut, joissa ei ole mukana suunnitelmallisia poistoja, korkoja ja veroja, saadaan käyttökate. Käyttökateen täytyy kattaa yrittäjille sekä sijoittajille mahdollinen voitonjako ja pitkävaikutteisen käyttöomaisuuden ja menojen poistot. Hevostaloudessa nämä ilmenevät lähinnä tuotantoeläimiin, tuotantokoneisiin ja laitteisiin sijoitettuina menoina.

Kate lasketaan yleensä yhdelle yksikölle kuten eläimelle tai peltohehtaarille, joista ne voidaan yhdistää yrityksen yhden tuotannonhaaran katteeksi. Yhden tuotannonhaaran kate saadaan kun yhden yksikön katetuotto euroa/yksikkö kerrotaan yksiköiden lukumäärällä. Kun lasketaan eri tuotantoaarojen katteet yhteen, voidaan ne yhdistää koko yrityksen katetuotoksi. (Hirvonen 1999, 9-10.)

4.3 Laskennassa käytetyt menetelmät ja käsitteet

Tilamallitarkastelussa on laskettu yhden täysihoitohevosen kate. Täysihoitopaikka sisältää karsinapaikan, rehut, ruokinnan, tarhauksen, terveyden tarkkailun ja ratsastuskentän käytön. Rehuina käytetään ostorehujia. Rehujen hinnat ovat keskiarvohintoja, jotka on saatu yrittäjien haastatteluiden perusteella. Laskelmat on tehty vuoden ajanjaksolle. Tuotot muodostuvat täysihoitomaksuista.

5 TILAMALLIN LÄHTÖTIETOAINIESTON HANKINTA

Tilamallin lähtötietoja hankittiin haastattelemalla yrittäjiä täysihoitohevosten pidosta. Haastattelussa käytetty lomake on liitteenä 1. Haastateltuja yrittäjiä oli kolme ja he kaikki tarjoavat hevosten täysihoitopalveluja. Yhdellä yrittäjästä on myös ratsastuskoulutoimintaa. Kaikki yrittäjät ovat Keski-Suomesta. Esitetyt hintatiedot ovat arvonlisäverottomia hintoja.

5.1 Haastattelutilojen kuvaukset

5.1.1 Tila A

Tila A sijaitsee Keski-Suomessa, 35 km etäisyydellä Jyväskylästä. Tilan koko on 3,9 ha. Tilan tuotantosuuntia ovat ratsastuskoulu- ja hevosten täysihoitotoiminta, joita harjoitetaan toiminimen alla. Tilalla ei ole peltoviljelyä. Työntekijöitä tilalla on kolme: yrityksen omistaja, yrittäjän puoliso ja ratsastuksenopettaja. Tilapäisiä työntekijöitä on tarpeen mukaan. Ratsastuskouluhevosia on 12 kpl ja täysihoitohevosia 9 kpl. Tilalla on kaksi ratsastuskenttää ja maneesi. Täysihoitohevosen kuukausivuokra sisältää karsinapaikan, karsinan siivouksen, ruokinnan (heinä, kaura ja kivennäinen), tarhauksen ja ratsastuskenttien ja/tai maneesin käytön sopimuksen mukaan. Rehuina käytetään ostorehujia. Tilalla on

traktori, jota käytetään kunnossapitotehtäviin kuten ratsastuskenttien ja maneesin pohjien hoitoon ja lumitöiden tekoon.

5.1.2 Tila B

Tila B sijaitsee Keski-Suomessa, 36 km etäisyydellä Jyväskylästä. Tilalla on peltoa 26 ha ja metsää 80 ha. Pellot ovat nurmella. Työntekijöinä ovat yrittäjäpuolisot. Hevostalous on maatalouden sivuelinkeino. Hevostalouden tuotantosuuntana on hevosten täysihoidopalvelut. Hevosia on täysihoidossa 12 kpl. Tilalla on ratsastuskenttä ja maneesi. Täysihoidohevosen kuukausivuokra sisältää karsinapaikan, ruokinnan (heinä, kaura, kivennäinen), tarhauksen, karsinan siivouksen, loimituksen, ratsastuskentän ja maneesin käytön. Tilalla viljellään kuivaa heinää ja esikuivattua säilörehua omaan käyttöön. Esikuivattu säilörehu varastoidaan pyöröpaaleihin. Muut rehut ovat ostorehuja. Tilalla on käytössä kaksi traktoria sekä kuivaheinän korjuuketjun kalusto.

5.1.3 Tila C

Tila C sijaitsee Keski-Suomessa, 12 km etäisyydellä Jyväskylästä. Tilalla on peltoa 12 ha ja metsää 22 ha. Yhteensä maata on n. 40 ha. Pellot ovat nurmella. Tilalla ei ole yrittäjän lisäksi muita työntekijöitä. Hevostaloutta harjoitetaan yhdessä maatalouden kanssa. Hevostalouden tuotantosuuntana on hevosten täysihoidopalvelut. Hevosia on hoidossa 15 kpl. Tilalla on ratsastuskenttä. Täysihoidohevosen kuukausivuokra sisältää karsinapaikan, ruokinnan (heinä, kaura, kivennäinen, merisuola, melassileike ja pellavasiemenrouhe), kokopäiväisen tarhauksen, karsinan siivouksen, terveyden tarkkailun, ratsastuskentän ja maastoreittien käytön sekä laiduntamisen kesä-lokakuussa. Tilalla viljellään omaan käyttöön esikuivattua säilörehua. Muut rehut ovat ostorehuja. Tilalla on hevostalouden käytössä traktori sekä muutamia maatalouden työkoneita.

5.2 Tilojen tuotot

Haastatelluilla, täysihoidopalveluja tarjoavilla talleilla tuottoja muodostuu kuukausittain maksettavasta täysihoidomaksusta ja lannasta. Lisäksi yhdellä tilalla tuottoja muodostui myös ratsastuksen opetuspalveluista. Täysihoidopalveluiden hinnat talleilla vaihtelivat 266,39 € - 311,47 €/kk/hevonen. Hinnat ovat verottomia hintoja.

Tuottoja muodostuu myös lannasta, jos sitä käytetään omien peltojen lannoitukseen tai sitä myydään. Jos lannalle ei ole jatkosijoituspaikkaa tai ostajaa, voi lannan hävityksestä aiheutua kustannuksia. Turvelannalle on helpompi löytää jatkosijoituspaikka tai ostaja kuin purulannalle. Turvepohjainen kuivikelanta voidaan hyödyntää nopeammin lannoitteeksi, koska sitä ei tarvitse kompostoida. (Airaksinen 2005, 90.)

Haastatelluilla tiloilla lantaa käytettiin kahdella tilalla omien peltojen lannoitukseen ja yhdellä tilalla sitä annettiin kahdelle lähialueen maanviljelijän pelloille.

5.3 Kustannukset tiloilla

5.3.1 Muuttuvat kustannukset haastatelluilla tiloilla

Muuttuville kustannuksille on ominaista, että ne muodostuvat vasta sitten, kun toiminta yrityksessä alkaa ja lakkaavat vaikuttamasta, jos tuotanto lopetetaan. Seuraavassa on lueteltu haastateltujen tilojen täysihitohevosten pidosta muodostuvia muuttuvia kustannuksia. Hinnat ovat verottomia.

Rehukustannuksia haastatelluilla tiloilla muodostuu heinästä, laidunnurmesta, kaurasta, kivennäisistä ja suolasta. Yhdellä tilalla kaikki rehut olivat ostorehuja ja kahdella tilalla käytettiin ostorehujen lisäksi itse viljeltyä kuivaa heinää sekä esikuivattua säilörehua. Heinän ostohinta yhdellä tilalla oli 0,20 €/kg. Kauran ostohinta vaihteli tiloilla 88 €/t – 108 €/t. Kivennäisen ostohinnaksi kaksi tilaa ilmoitti 23 €/20 kg. Suolakivien ostohinta yhdellä tilalla oli 4,44 €/kpl. Yhdellä tilalla käytettiin täysihitohevosten rehuina lisäksi myös melassileikettä ja pellavasiemenrouhetta. Melassileikkeen ostohinta oli 295,08 €/t ja pellavasiemenrouheen hinta 11,20 €/10 kg säkki.

Ostorehujä käytettäessä tulee huomioida rahtien hinnat, mikäli rehut toimitetaan tilalle suoraan. Tällöin ostohintaan on lisättävä mahdollinen rahtikustannus. Tilalla viljellylle viljalle voidaan käyttää tilahintaa. Tilahintaan on lisätty mahdollinen litistys- tai rouhintakustannus viljakiloa kohti. (Hirvonen 1999, 13.)

Kuivikekustannuksia tiloilla muodostui kutteripurusta tai kuiviketurpeesta. Haastatelluista tiloista yhdellä käytettiin kuivikkeena kutterinpurua ja kahdella tilalla

oli käytössä kuiviketurve. Kutterinpurun ostohinta oli 8,5 €/m³. Kutterinpurun kulutus oli 530 m³/v. Kuiviketurpeen ostohinta vaihteli 6,97 €/m³ – 8,20 €/m³ ostopaikasta riippuen. Turve tilattiin irtonaisena suoraan tilalle. Turpeen kulutuksesta saatiin tietoja yhdeltä tilalta, jossa kulutus oli 3500 m³/v. Kuivikekustannuksissa pitää myös huomioida lisäksi mahdolliset rahtikulut.

Lannan jatkosijoituksesta ei aiheutunut kustannuksia haastatelluilla tiloilla.

Lannan poissiirrosta voi aiheutua kustannuksia, jos sitä ei saada myytyä eteenpäin. Jos kuivikkeena käytetään kutterinpurua, voi lannan jatkosijoitus olla hankalampaa kuin turvetta käytettäessä, koska purua sisältävällä lannalla ei välttämättä ole myyntiarvoa. Turvetta sisältävää lantaa on helpompaa myydä eteenpäin. (Hirvonen 1999, 13.)

Sähkökustannukset vaihtelivat haastatelluilla tiloilla 1200 € - 1240 € vuodessa.

Sähkön kilowatti hintaa on tilojen mukaan vaikea arvioida, kun siinä tapahtuu vaihtelua koko ajan.

Veden käytöstä aiheutui kustannuksia tiloilla. Kahdella tilalla oli käytössään oma kaivo. Toisella porakaivo ja toisella lähdevesikaivo. Kolmannen tilan juomaveden lähde jäi epäselväksi ja he ilmoittivat vesi- ja jätevesikustannuksiksi yhteensä 630 €/v.

Sähkön- ja veden käytön kustannukset perustuvat usein arvioon ellei tallissa ole omaa vesi- ja sähkömittaria. Jos laskelmien teossa käytetään apuna mittareiden lukemia, on vaikeaa jakaa kustannukset tasan eläinyksiköiden kesken. Jos kustannuksia jaetaan eläinyksiköiden kesken, on silloin huomioitava hevosten ikä ja käyttötarkoitus. (Hirvonen 1999, 15.)

Jätevesikustannukset tiloilla vaihtelivat 150 € - 630 €/v. Yksi tila ilmoitti jätevesi maksuksi 1,15 €/m³ (kunnallistekniikka).

Aitaukset tiloilla vaihtelivat 250 € - 2000 € vuodessa. Vuosittaisten aitauksetkustannusten suuruus riippuu paljon käytettävästä aitamateriaalista ja siitä, kuinka usein hevosten aitauksia kunnostetaan.

Tilapäisen työvoiman kustannukset kuuluvat myös muuttuviin kustannuksiin. Palkkakustannuksissa on huomioitava myös sosiaalikulut. Kaikki ne työntekijät

lasketaan tilapäisiksi työntekijöiksi, jotka eivät ole kiinteässä pitkäaikaisessa työsuhteessa yritykseen. Tällöin on huomioitava myös yrittäjäperheen jäsenten palkkakustannukset, jos työsuhde on ollut tilapäinen. Hevostaloudessa tarvitaan tilapäistä työvoimaa usein kiireapuna etenkin kausiluonteisissa tuotannonhaaroissa. (Hirvonen 1999, 15.)

Haastatelluilla tiloilla kaikki työt tehdään pääsääntöisesti itse. Kaksi tilaa ilmoitti käyttävänsä vuosiloman aikana kunnan lomituspalveluita. Yhdellä tilalla tilapäistä työvoimaa tarvitaan 1,5 kk vuodessa, josta aiheutuu kustannuksia 8 €/h.

Liikepääoman korko käsitellään katelaskelmassa muuttuvana kustannuksena. Liikepääoman korolla tarkoitetaan tuotantotoimintaan yhdelle tuotantokaudelle keskimäärin sijoitetulle pääomalle laskettua korkoa. Liikepääoman määrän laskemiseksi käytetään apuna prosenttilukua, joka kuvaa liikepääoman keskimääräistä osuutta tuotantohaaran muuttuvien kustannusten ja ihmistyökustannusten summasta. (Laine, Hirvonen & Saastamoinen 2003, 122.) Liikepääoman prosenttiosuus on hevostaloudessa 40 %, koska kuukausimaksuista saatavat tulot ovat pääsääntöisesti toistuvia tuloja eikä yrittäjän pääomia sitoudu muuttuviin tuotantopanoksiin pitkäksi aikaa kerrallaan. (Hirvonen 1999, 35).

Muita muuttuvia kustannuksia hevostaloudessa voivat olla edellisten lisäksi astutus- ja siemennyskustannukset, eläinlääkintäkustannukset, varsamaksut, rekisteröintimaksut, hevosten kuljetuskustannukset, hevosten uudistuskustannukset ja hevosista aiheutuvat pääomakustannukset. Täysihoitohevosten pidossa näistä edellä mainituista ei muodostu kustannuksia yrittäjälle, vaan hevosten omistajat vastaavat niistä. Siksi niitä ei ole huomioitu tilamallilaskelmissa.

5.3.2 Kiinteät kustannukset haastatelluilla tiloilla

Kiinteille kustannuksille on tyypillistä, että ne pysyvät suunnilleen saman suuruisina vuodesta toiseen riippumatta tuotannon määrästä tai tuotantosuunnasta. Ne voivat lisäksi olla rasiitteena yrittäjälle, vaikka tämä keskeyttäisi tuotannon tai lopettaisi sen kokonaan. (Hirvonen 1999, s.17.)

Yrittäjän palkkavaatimus on huomioitava laskemia tehdessä. Usein yrittäjäperheelle ei makseta sopimussuhteista palkkaa, vaan työansioksi katsotaan jäljelle jäävä osa,

joka saadaan vähentämällä kokonaistuotosta kaikki muut kustannukset paitsi yrittäjäperheen palkkavaatimus. Kannattaa myös huomioida, että yrittäjäperheen palkkavaatimuksista ja maksetuista palkkakustannuksista joustetaan, jos yrityksen kannattavuus niin edellyttää. Laskelmassa työn arvo kannattaa muuttaa tuntipalkaksi (€/h). (Hirvonen 1999, 17.) Haastattelussa yrittäjiltä ei kysytty palkkavaatimuksia.

Vakituisten työntekijöiden palkkakustannukset muodostuvat työntekijöille maksettavasta palkasta ja palkan maksamisesta aiheutuvista sivukuluista. Vakinaisiin työntekijöihin voidaan lukea myös yrittäjäperheen jäsenet, jotka ovat kiinteässä palkkatyösuhteessa yritykseen. (Hirvonen 1999, 17.)

Haastattelemistani tiloista kahdella ei ollut yrittäjien lisäksi muita työntekijöitä. Yhdellä tilalla työskenteli myös ratsastuksenopettaja, joka osallistuu ratsastuksen opetuksen lisäksi myös hevosten- ja tallinhoitotehtäviin. Hänen palkkakustannuksiaan ei ole huomioitu tilamallien lähtötietoaineistossa, koska ne eivät liity täysihoidonhevosten pitoon. Yhdellä tilalla käytettiin lisäksi tarvittaessa kunnan maksullista lomituspua.

Yleiskustannukset muodostuvat pääasiassa yrityksen hallinnon aiheuttamista kuluista. Näitä menoja ovat esimerkiksi puhelin- ja postikulut, automenot, viljavuusanalyysit, ammattikirjallisuus, suunnittelu- ja seurantatyö, tienhoitomaksut sekä ojien ja siltojen kunnossapito. Tiloilla yleiskustannukset vaihtelivat 5000 € - 10935 € vuodessa. Tilamallilaskelmissa yleiskustannusten arvioitiin olevan 3 % liikekustannuksesta. Liikekustannuksella tarkoitetaan maatalouden säännöllistä hoitoa varten tehtyjä uhrauksia maatalouspääoman korkovaatimusta lukuun ottamatta (Turkki 1999, 88).

Rakennusten osuus muodostuu kiinteissä kustannuksissa tallirakennuksesta, johon kuuluu eläinosasto, rehuvarasto, lantala ja mahdolliset sosiaalilat (Hirvonen 1999, 18).

Uusien tallirakennusten ohjeelliset rakennuskustannukset ovat 253 € hyötyneliometriä (hym²) kohti 100 yksikköön saakka ja sen ylittävältä osalta 196 €/hym² (Rakennusten ja rakennustilojen yksikkökustannuksia, 2). Rakennuksille lasketaan korko-, poisto-, kunnossapito- ja vakuutuskustannukset.

Korkokustannus lasketaan rakennuksiin sijoitetulle keskimääräiselle pääomalle valittua laskentakorkokantaa käyttäen. Tilamallilaskelmissa korkokustannus on laskettu keskimääräisenä korkona. Korkoprosenttina käytettiin laskelmissa 5 %.

Poistot muodostuvat tuotantoesineen tai –rakennuksen suunnitelmallisesta arvon alenemisesta. Poistojen tarkoitus on jakaa tuotantoesineiden tai rakennusten hankintakustannus niiden käyttövuosille. Poisto tulee tehdä samassa suhteessa kuin omaisuusesineen arvo alenee sen iän, käytön ja kulumisen takia. Poistoja määritettäessä voidaan käyttää tasapoistoa tai alenevia poistomenetelmiä. (Hirvonen 1999, 19.) Hevosen hankintahinnan voi jakaa käyttövuosien kesken tasan tasapoistomenetelmällä, koska se on pitkäkestoista käyttöomaisuutta (Laine, Hirvonen & Saastamoinen 2003, 123).

Rakennusten taloudelliseksi käyttöajaksi on tämän tutkimuksen laskelmissa arvioitu 20 vuotta. Tilamallilaskelmissa on käytetty tasapoistomenetelmää. Vuotuinen poisto saadaan jakamalla hankintahinta kestoajalla oheisen laskentakaavan mukaisesti (Granquist & Tolvanen 1984, 25).

$$\text{Vuotuinen poistoerä} = \frac{\text{hankinta-arvo}}{\text{kestoaika}}$$

Tässä tutkimuksessa on laskelmia varten selvitetty rakennusten jälleenhankinta-arvo, jonka perusteella on voitu laskea vuosittainen tasapoisto. Laskelmissa käytetty rakennuskustannusindeksi on 107,0 (2005=100), joka on 2006 vuoden elokuulta. Rakennusten hankinta-arvot on laskettu maa- ja metsätalousministeriön ohjekustannusten mukaan.

Kunnossapitokustannuksia muodostuu rakennusten ja tuotantovälineiden korjauksista ja huolloista. Korjauskustannukset jakaantuvat käyttövuosille epätasaisesti, joten laskelmissa käytetään keskimääräistä kustannusta vuotta kohti. Rakennuksissa käytetään kunnossapitokustannuksena 0,8-2,0 % niiden uudisarvosta laskien. (Hirvonen 1999, 19.) Laskelmissa kunnossapidon tarpeeksi on arvioitu 1,0 % rakennuksen uudisarvosta.

Vakuutuskustannusten arvioitiin olevan laskelmissa 0,2 % rakennuksen arvosta. Maatalouden vakuutuskustannuksiksi arvioidaan keskimäärin 0,2 % rakennusten, koneiden ja laitteiden jälleenhankinta-arvosta ja kotieläinten nykyarvosta (Turkki 1999, 70). Rakennusten sekä kaluston osalta pitäisi huomioida ainakin pakolliset palovakuutukset.

Perusparannukset kuuluvat myös kiinteisiin kustannuksiin. Niihin kuuluvat esimerkiksi tiet, ratsastuskentät, uudistettavien laiturien kiinteät sillat ja aidat, ojien perkaukset, valmennusteiden rakentaminen sekä siltarumpujen uudistukset. (Hirvonen 1999, 19-20.) Perusparannuksille lasketaan vuotuisina kustannuksina korko-, poisto- ja kunnossapitokustannus.

6 TILAMALLI 30 PAIKKAISELLE TÄYSIHOITOHEVOSTALLILLE

6.1 Tilan kuvaus

Tarkasteltavalla tilamallilla tuotantosuuntana on hevosten täysihoidopalvelut. Tallissa on 30 täysihoitopaikkaa yksityisille ratsuhevosille. Täysihoidopalveluihin kuuluu karsinapaikka, rehut, ruokinta, tarhaus, loimitus tarvittaessa, karsinan siivous ja kuivitus sekä ratsastuskenttien käyttö. Ratsastuskenttiä on kaksi ja ne ovat kumpikin kooltaan 30 m * 60 m. Tilalla ei ole maneesia. Käytössä olevat rehut ovat kuiva heinä, kaura, kivennäinen ja suola. Muut rehut hevosenomistajat ostavat itse tarvittaessa. Rehuina käytetään ostorehujia. Laidunala ei ole. Tallilla on jaloittelutarhoja 15 kpl. Tila sijaitsee Keski-Suomessa.

6.2 Investointikustannukset

Tilamallin rakennuskustannusten laskennassa on käytetty maa- ja metsätalousministeriön rakennusten ja rakennustilojen yksikkökustannuksia. Yksikkökustannukset on annettu kustannustasossa 10/2001 + 15 %.

Yksikkökustannukset on laskettu käyttämällä maatilataloudessa vallitsevia omatoimisen rakennuttamisen keskimääräisiä rakentamiskustannuksia. Yksikköhintoihin sisältyy palkkakustannukset sotu-maksuineen sekä

materiaalikustannukset kuljetuksineen. Yksikkökustannukset eivät sisällä vakuutusmaksuja ja työnjohdon palkkakustannuksia. (Harju 2005, 150.)

Rakennuskustannusindeksinä on käytetty maatalouden tuotantorakennuksen rakennuskustannusindeksiä 107 (Rakennuskustannusindeksi 2006).

Rakennuskustannusindeksillä kuvataan rakentamisen tuotantopanosten, tarvikkeiden, palkkojen ja muiden panosten hintojen kehitystä perusvuoden hintatasoon nähden (Rakennuskustannusindeksi 2006).

Tallin tontin pinta-ala on 2 ha. Tontin hintana on käytetty peltomaan hintaa, joka oli Keski-Suomessa 5056 €/ha (Käytännön Maamies 10/2006). Maankorko on 5 % maan hankintahinnasta.

6.2.1 Talli

Maa- ja metsätalousministeriön ohjekustannusten mukaan hevostallin rakennuskustannukset ovat 253 €/hyötyneliometri 100 m² saakka ja 196 €/hym² siitä ylöspäin. (Rakennusten ja rakennustilojen yksikkökustannuksia 2001, 2.)

Yhden hevosen karsinan pinta-ala tallissa on 9 m² eli mitat ovat tällöin 3m * 3m. (Tavoitteena terve ja hyvinvoiva hevonen 2004.) Karsinoita on 30 kpl eli niiden pinta-ala on yhteensä 270 m².

Karsinat ovat kahdessa rivissä, joiden väliin jää käytävä, joka on leveydeltään 3,5 m. Käytävän leveyden on oltava vähintään 2,5 m. Mikäli hevoset pääsevät ojentamaan päänsä käytävälle karsinasta on käytävän leveyden oltava 3,0 m – 3,5 m. (Oijala 2005, 38.) Käytävän pituus tallissa on 45 m, jolloin kummallekin puolelle käytävää jää 15 kpl karsinoita. Käytävä vaatii tilaa 3,5 m * 45 m. Käytävän pinta-ala on tällöin yhteensä 157,5 m². Tallin pinta-alaksi tulee yhteensä 270 m² + 157,5 m² = 427,5 m²

$$(100 \text{ m}^2 * 253 \text{ €/hym}^2) * 1,07 = 27\,071 \text{ €}$$

$$(327,5 \text{ m}^2 * 196 \text{ €/hym}^2) * 1,07 = 68\,683,3 \text{ €}$$

Tallin hankintakustannus on 95 754,30 €.

6.2.2 Muut tilat

Muita tiloja tallissa ovat sosiaalitilat, taukotila, satula- ja tarvikehuone, kuivaushuone hevosten loimille ja varusteille sekä hevosten pesupaikka. Tilojen mitoituksessa ja suunnittelussa on huomioitava, että tiloja käyttävät henkilökunta, hevosten omistajat, valmentajat sekä muut tallilla vierailevat henkilöt.

Maa- ja metsätalousministeriön ohjekustannusten mukaan muiden tilojen rakennuskustannukset ovat 403 €/hym² 20 yksikköön saakka ja siitä ylöspäin 299 €/m².

Talliin varataan muita tiloja yhteensä 200 m².

$$(20 \text{ m}^2 * 403 \text{ €/hym}^2) * 1,07 = 8\,624,20 \text{ €}$$

$$(180 \text{ m}^2 * 299 \text{ €/m}^2) * 1,07 = 57\,587,40 \text{ €}$$

Tilojen hankintakustannukset ovat yhteensä 66 211,60 €.

6.2.3 Rehu- ja kuivikevarasto

Tallin toiseen päätyyn tarvitaan katettu, betonipohjainen säilytystila heinille ja muille rehuille sekä kuiviketurpeelle.

Maa- ja metsätalousministeriön ohjekustannusten mukaan heinävaraston rakennuskustannukset ovat 163 €/hym² 120 yksikköön saakka ja siitä ylöspäin 123 €/m² (Rakennusten ja rakennustilojen yksikkökustannuksia 2001, 4.)

Heinävaraston koko mitoitetaan siten, että siihen mahtuu 3 kk heinä määrää. 3 kk ajalle tarvitaan heiniä 18 750 kg.

Pienpaaleihin paalattu heinä vie tilaa 10 m³/tonni (Oijala 2005, 60).

18 750 kg

----- = 18,75 t

1000

$$18,75 \text{ t} * 10 \text{ m}^3 = 187,5 \text{ m}^3$$

Varastointikorkeus on 4 m.

$$\frac{187,5 \text{ m}^3}{4 \text{ m}} = 46,87 \text{ m}^2 \sim 47 \text{ m}^2$$

Heiniä varten tarvitaan varastointi tilaa 47 m^2 .

Kuivikevarasto mitoitetaan siten, että siihen mahtuu 3 kk kuivikkeet. 3 kk ajalle tarvitaan kuiviketta 150 m^3 . 150 m^3 kuiviketta vaatii tilaa 75 m^2 , jos kuivikekerroksen korkeus on 2 m.

Kuivikkeiden vaatiman tilan hankintakustannuksen laskennassa käytetään samaa ohjekustannusarviota kuin heinävaraston hankintakustannuksen laskennassa.

Heinälle ja kuivikkeille varataan tilaa yhteensä 147 m^2 . Tällöin varastoon jää tyhjää tilaa 25 m^2 muille rehuille.

$$(120 \text{ m}^2 * 163 \text{ €/hym}^2) * 1,07 = 20\,929,20 \text{ €}$$

$$(27 \text{ m}^2 * 123 \text{ €/hym}^2) * 1,07 = 3\,553,47 \text{ €}$$

Heinä- ja kuivikevaraston hankintahinta yhteensä on $24\,482,67 \text{ €}$.

6.2.4 Lantala

Lantalaan tarvitaan tilaa lannalle hevosta kohti $12 \text{ m}^3/\text{vuosi}$ (Airaksinen 2005, 95). Tilamallilta kertyvä lanta luovutetaan kahden maanviljelijän käyttöön, koska omaa laidunalaa ei ole.

30 hevosen 12 kk ajalta kertyvää lantamäärää varten on lantalaan varattava tilaa 360 m^3

$$(30 \text{ hevosta} * 12 \text{ m}^3 = 360 \text{ m}^3)$$

MMM:n ohjekustannusten (Rakennusten ja rakennustilojen yksikkökustannuksia 2001, 3) mukaan lantalan rakennuskustannus on $299 \text{ €/m}^3 * \text{tilavuus}^{0,6}$. Lantalan hankintahinnaksi tulee $(299 \text{ €/m}^3 * 360^{0,6} \text{ m}^3) * 1,07 = 10\,935,44 \text{ €}$

6.2.5 Tarhat

Jaloittelutarhoja rakennetaan 15 kpl. Tällöin yhdessä tarhassa voi olla kerrallaan 2 hevosta. Tarhojen rakennusmateriaalina käytetään puuta.

Yhden jaloittelutarhan koko on $20 \text{ m} * 50 \text{ m}$ (Saastamoinen & Jansson 2003, 103).

MMM:n ohjekustannusarvion (Rakennusten ja rakennustilojen yksikkökustannuksia 2001, 3) mukaan puurakenteisen jaloittelutarhan aidan rakennuskustannus on 14 €/juoksumetri . Jaloittelutarhoihin aita tarvitaan yhteensä $20 \text{ m} * 30 \text{ kpl} = 600 \text{ m}$, $50 \text{ m} * 30 \text{ kpl} = 1500 \text{ m}$. Puuaitaa rakennetaan 2100 m . Jaloittelualueiden aitojen jälleenhankinta-arvoksi tulee yhteensä $2100 \text{ m} * 14 \text{ €/jm} = 29\,400 \text{ €}$.

Ohjekustannuksissa oletetaan, että aita on $1,3 \text{ m}$ korkea. Aidan tulee kuitenkin olla mitoitettu siten, että ylin juoksu on 10 cm korkeammalla kuin isoimman hevosen säkäkorkeus. (Saastamoinen & Jansson 2003, 104). Aidan korkeutta voidaan tarvittaessa lisätä esimerkiksi aitanauhaa käyttämällä.

Tarhat rakennetaan siten, että tarhojen väliin jää muutaman metrin levyinen kaistale tilaa. Se estää hevosten mahdollisen nahistelun aitojen ylitse ja näin voidaan välttää loukkaantumisia.

6.2.6 Ratsastuskentät

Tilalla on kaksi ratsastuskenttää, jotka ovat kumpikin kooltaan $60 \text{ m} * 80 \text{ m}$. Tällöin voidaan tarvittaessa järjestää aluetason koulu- ja esteratsastuskilpailuja (Harju 2005, 120). Ratsastuskenttien pinta-ala on yhteensä 9600 m^2 .

Oletetaan, että maaperä, jolle ratsastuskenttä perustetaan on hyvin kantavaa eikä salaojituksen tarvetta ole. Alimmaiseksi asetetaan suodatinkangas. Sen jälkeen tulee kantava kerros, johon käytetään 250 mm murskattua ja seulottua kiviainesta, jonka raekoko on $0 - 16 \text{ mm}$. Seuraava kerros on kiilauskerros, jonka tehtävänä on estää

kantavan kerroksen siirtyminen pintakerrokseen. Kantavan kerroksen kiviaines saattaa pintaan ajautuessaan vahingoittaa kavioita. Kiilauskerrokseen käytetään 30 mm mursketta, jonka raekoko on 0-3 mm. Kiilauskerros ei saa olla yli 30 mm paksu. Viimeiseksi kentän pintakerrokseen tulee 100 mm silttinen hiekka, jonka raekoko on 0-2 mm. (Harju 2005, 123-127.) Tilamallin ratsastuskenttien ylimpään kerrokseen käytetään fillerihiekkaa.

Ratsastuskenttien perustamiseen tarvittavat hiekka- ja murskemäärät:

$$9600 \text{ m}^2 * 0,1 \text{ m} = 960 \text{ m}^3 \text{ (0-2 mm fillerihiekka) } 1315 \text{ t}$$

$$9600 \text{ m}^2 * 0,030 \text{ m} = 288 \text{ m}^3 \text{ (0-3 mm murske) } 412 \text{ t}$$

$$9600 \text{ m}^2 * 0,25 \text{ m} = 2400 \text{ m}^3 \text{ (0-16 mm seulottu murske) } 3696 \text{ t}$$

Suodatinkangasta tarvitaan 9600 m^2 .

Kiviainesten hinnat:

0-2 mm fillerihiekka 7,10 €/t

0-3 mm murske 5,00 €/t

0-16 mm seulottu kalliomurske 6,90 €/t

Hinnat ovat verottomia ja sisältävät kuormauksen. Kuljetuskustannukset eivät sisälly hintoihin. (Arvola 2006)

Fillerihiekka (0-2 mm) $1315 \text{ t} * 7,10 \text{ €/t} = 9\,336,50 \text{ €}$

Murske (0-3 mm) $412 \text{ t} * 5,00 \text{ €/t} = 2\,060,00 \text{ €}$

Seulottu kalliomurske (0-16 mm) $3696 \text{ t} * 6,90 \text{ €/t} = 25\,502,40 \text{ €}$

Suodatinkangas $0,41 \text{ €/m}^2$ (Meltex Oy 2006)

Suodatinkangas $9600 \text{ m}^2 * 0,41 \text{ €/m}^2 = 3\,936,00 \text{ €}$

Ratsastuskenttien tekoon tarvittavien kiviainesten ja suodatinkankaan hankintakustannukset ovat yhteensä 40 834,90 €.

Hankintakustannuksissa ei ole huomioitu maansiirtotöistä aiheutuvia kustannuksia. Ratsastuskenttien perustamisen yhteydessä kerroksia täytyy myös tiivistää, joten se voi lisätä kenttien tekoon tarvittavia kiviainesmääriä. Taulukkoon 1 on koottu tilamallin rakennusomaisuus ja laskettu omaisuudesta aiheutuvat vuotuiset korko- ja poistokustannukset.

TAULUKKO 1. Tilamallin rakennusomaisuus

	Hankintahinta €	Käyttöikä v.	Tasapoisto €
Rakennusomaisuus			
Talli	95 754,30	20	4 787,72
Muut tilat	66 211,60	20	3 310,58
Lantala	10 935,44	20	546,77
Jaloittelutarhat	29 400,00	20	1 470,00
Heinä- ja kuivikevarasto	24 482,67	20	1 224,13
Ratsastuskenttä 2 kpl	40 834,90	20	2 041,75
Hankinta-arvo yhteensä	267 618,91		
Tasapoisto yhteensä			13 380,95
Hankinta-arvo €/hevonen	8920,63		
Rakennusten poisto €/hevonen/v	446,03		
Rakennusten korko €/hevonen/v	223,02		

6.3 Työvoima

Tilalla työskentelevät yrittäjäpuolisot yhdessä kokopäiväisenä. Työmenekki on arvioitu haastatteluiden perusteella. Työmenekki on 30 minuuttia päivittäistä työaikaa hevosta kohti. Työaikaan on yhden täysihoitohevosen hoitotyön osuudeksi laskettu 25 minuuttia. Muiden töiden osuus on 5 minuuttia päivässä hevosta kohti. Muut työt muodostuvat muunmuassa tilan kunnossapitotehtävistä ja toimistotöistä. Vuodessa työtunteja muodostuu hevosta kohti 183 h.

Hevosten päivittäisiin hoitotoimenpiteisiin sekä tilan kunnossapito- ja toimistotöihin kuluu aikaa yhteensä 15 h. Yhtä työntekijää kohti työaikaa kertyy 7,5 h/pv.

Palkkavaatimuksena käytettiin 12,25 €/h, joka on maataloustyöntekijän 5. vaativuusryhmän mukainen palkka 7,75 €/h + välilliset työvoimakustannukset. Välilliset palkkakustannukset ovat Maaseudun Työnantajaliiton laskelmassa vuonna 2004 vakinaisille työntekijöille 67,76 % (Enroth 2004, 2).

6.4 Investointien rahoitus

Tallin rakentaminen 30 täysihoitohevoselle on suuri investointi, joka vaatii erilaisten rahoitusmuotojen selvittämistä. Seuraavassa kerrotaan investointien erilaisia rahoitusmuotoja.

Maa- ja metsätalousministeriö voi myöntää maaseutuelinkeinojen rahoituslain mukaista tukea. Tukea haetaan paikallisesta Työvoima- ja Elinkeinokeskuksesta. Tukihakemus on tehtävä ennen töiden aloittamista, irtaimen hankintaa tai lopullisen kauppakirjan tekemistä. Edes maansiirtotöitä ei saa aloittaa ennen kuin hakemus on vireillä.

Maatalouden tukimuotoja ovat EU-osarahoitteiset tuet ja kansalliset tuet. Maatalousyritysten haettavia tukimuotoja ovat kehittämistuki, johon kuuluvat hevosalan yrityksen palvelutuotanto, jonka kehittämisavustus on 50 – 90 %. Aloittava hevosityrittäjä voi saada käynnistysavustusta enintään 45 % perustamis- tai laajennusvaiheessa ulkopuolisen työvoiman palkkaamiseen. Kehittämisavustusta voi saada mm. markkinointiin, ensiselvityksiin, tuotekehitykseen tai laadun parantamiseen enintään 90 %. Kehittämistukea voidaan myöntää mm. uusien hevospalveluiden suunnitteluun. Hevosityrittäjä voi saada työllistämistukea palkatessaan työttömän työnhakijan tai oppisopimustyöntekijän. Investointitukea voi hakea esimerkiksi tuotantorakennuksen rakentamiseen ja ratsastuskenttien tekoon. Lisäksi tukea voidaan myöntää ympäristönsuojeluun, maa- ja metsäkauppaan tai kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten korjaukseen.

EU-tukien avulla pyritään alueelliseen kehittämiseen ja eri alueiden kehityserojen kaventamiseen.

Erilaisten, monivuotisten EU-ohjelmien kautta voi myös hakea rahoitusta investointeihin. Tukia voi hakea myös erilaisista EU:n rakennerahastoista.

Finnvera – naisyrittäjälaina on tarkoitettu yrityksille, jossa naiset ovat enemmistöosakkaina ja jota nainen johtaa. Naisyrittäjälainaa voivat hakea yritykset, jotka aloittavat toimintaansa tai toimivat yritykset, jotka työllistävät enintään viisi henkilöä. Naisyrittäjälainaa myönnetään liiketoiminnan aloittamis- ja laajennushankkeisiin sekä yrityksen kehittämiseen. Lainaa voivat saada palvelualoilla sekä tuotannollisilla aloilla toimivat yritykset. Varsinainen maatilatalous ei kuulu lainoitettaviin aloihin. Finnvera edellyttää vakuudeksi pien- ja naisyrittäjälainoille lainamäärän suuruista omavelkaista takausta omistajalta, mikäli kyseessä on osakeyhtiömuoto. Työministeriön myöntämää Starttirahaa voi täydentää naisyrittäjälainalla. Naisyrittäjälainan lisäksi Finnvera voi rahoittaa muitakin kohteita. Naisyrittäjälainaa on mahdollista saada yhdessä tai useammassa erässä yhteensä enintään 35 000 euroa.

Edellä mainittujen rahoitusmuotojen lisäksi investointeihin voi hakea rahoitusta vieraan pääoman kautta kuten pankkirahoituksella, valtionlainalla tai korkotukilainalla. Muita rahoitusmuotoja ovat toimitusluotot, osamaksurahoitus laite- ja kalustohankinnoissa, kalustoleasing sekä vuokrasopimukset (Harju 2005, 161-163).

6.5 Markkinointi

Yrityksen palveluita markkinoidaan tilan omilla www-sivuilla ja puhelinluettelon keltaisilla sivuilla. Hyvin tärkeä osa markkinointia on hyvä asiakaspalvelu, jota toteutetaan päivittäin, kun kohdataan asiakkaita ja ns. puskaradio, jonka kautta tieto leviää alan harrastajien keskuudessa. Hevosalan lehdissä voidaan myös tarpeen vaatiessa ilmoittaa palveluista. Tilamallilaskelmissa markkinointikustannukset sisältyvät yleiskustannuksiin.

7 TÄYSIHOITOHEVOSEN KANNATTAVUUS

Tilamallissa katelaskelma laadittiin yhdelle täysihoitohevoselle. Laskelma on taulukossa 2. Rehujen sekä muiden kustannuserien hintatiedot kerättiin haastattelemalla yrittäjiä. Saatujen tietojen perusteella arvioitiin keskimääräiset

hintatiedot, joita käytettiin katelaskelmassa. Laskelma tehtiin vuoden ajanjaksolle. Tilamallilaskelman perusteella täysihoitopalvelujen tuottaminen ei ollut kannattavaa. Katetuotto III osoittaa 371,39 € tappiota vuotta ja täysihoidohevosta kohti. Laskelmassa ei ole huomioitu erilaisia rakennusinvestointien rahoitusmuotoja. Jos rakennusinvestointeihin saataisiin avustusta, vaikuttaisi se vuotuisiin korko- ja poistokustannuksiin niitä alentavasti.

7.1 Täysihoidonhevosen katelaskelma tilamallissa

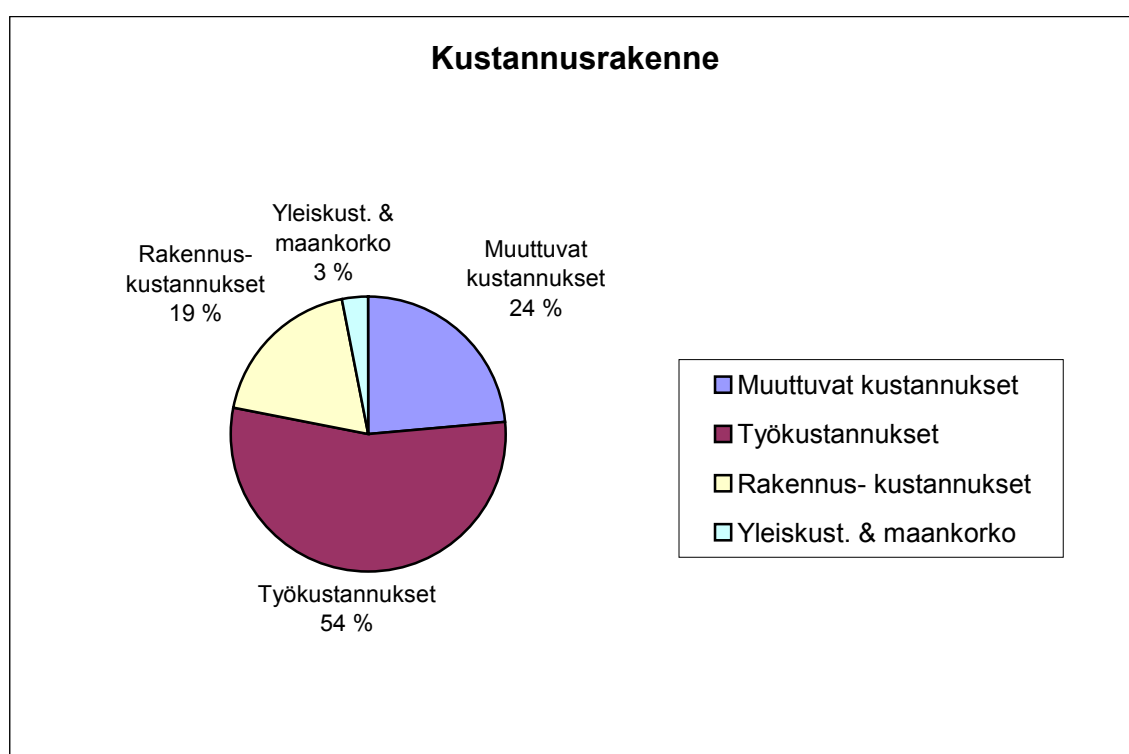
TAULUKKO 2. Yhden täysihoidonhevosen katelaskelma €/v/hevonen

	Yksikkö	á-hinta	Määrä	yhteensä €
Tuotot/hevonen				
Hoitomaksut	kk	312,00	12	3744,00
Tuotot yhteensä				3744,00
Muuttuvat kustannukset				
Rehut				
Heinä	kg	0,20	2500	500,00
Kaura	kg	0,10	1000	100,00
Kivennäinen	kg	0,86	20	17,20
Suolakivi	kg	4,44	2	8,88
Kuivikkeet				
Turve	m3	7,58	20	151,60
Sähkö ja vesi	€	1,00	80	80,00
Aitaus	€	1,00	49	49,00
Liikepääoman (40%) korko	€	5,00 %	1259,37	62,97
Muuttuvat kustannukset yhteensä				969,65
Kate I				2774,35
Kiinteät kustannukset				
Työkustannukset	h	12,25	183	2241,75
Kiinteät kustannukset yhteensä				2241,75
Kate II				532,60
Rakennus- ja yleiskustannukset				
Rakennuspoistot		446,03	1	446,03
Rakennusten korko		5,00 %	4460,32	223,02
Rakennusten kunnossapito		1,00 %	8920,63	89,21
Rakennusten vakuutus		0,20 %	8920,63	17,84
Rakennuskustannukset yhteensä				776,09
Yleiskustannukset		3,00 %	3701,51	111,05
Maankorko (pinta-ala 2 ha)		5,00 %	5056	16,85
Rakennus- ja yleiskustannukset yhteensä				903,99
Kate III				-371,39

7.2 Kustannusrakenne

Tilamallin kustannusrakenne on taulukossa 3. Kustannuksista suurin on työkustannus, joka on 54 % kaikista tilamallin kustannuksista. Muuttuviin kustannuksiin kuuluvat rehu-, kuivike-, sähkö-, vesi- ja aitauskustannukset sekä liikepääomasta aiheutuvat korkokustannukset. Muuttuvat kustannukset ovat 24 % tilamallin kustannuksista. Rakennuskustannukset ovat 19 %. Rakennuskustannuksia muodostuu tilamallille rakennettavasta uudesta tallista, kahdesta ratsastuskentästä ja hevosten ulkoilulaituksista. Yleiskustannukset ja maankorko aiheuttavat 3 % kaikista kustannuksista. Yleiskustannuksiin kuuluvat yrityksen hallinnosta aiheutuvat kustannukset.

TAULUKKO 3. Tilamallin kustannusrakenne

8 TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Hevostalouden kannattavuudesta ei ole tehty paljon tutkimuksia Suomessa. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella täysihoitohevostallin kannattavuutta kuvitteellisen tilamallin avulla. Tilamallin tuotantosuuntana oli hevosten täysihoitopalvelu.

Kannattavuuden tarkastelua varten haastateltiin kolmea hevosten täysihoidopalveluita tuottavaa yrittäjää. Yrittäjiltä kysyttiin rehujen ja muiden kustannuserien verottomia hintatietoja. Hintatietoja käytettiin apuna luotaessa yhden täysihoidohevosen katelaskelma.

Tutkimuksesta voidaan nähdä, mistä tekijöistä kustannukset hevosten täysihoidopalveluissa koostuvat. Tässä tutkimuksessa hevosten täysihoidopalvelutoiminta yhtä hevosta kohti ei ollut kannattavaa. Kannattavuutta voitaisiin parantaa kiinnittämällä huomiota yrittäjän palkkaan, tallin rakennuskustannuksiin ja muuttuviin kustannuksiin. Eniten kustannuksia aiheuttaa työkuukustannus, joka on 54 % kaikista kustannuksista. Tilamallissa yrittäjän palkasta on tingittävä, jos kustannuksia halutaan pienentää. Tilamallin tallirakennuksen rakennuskustannukset ovat suuret, koska kaikki aloitetaan alusta. Mikäli tämän tutkimuksen tilamallissa olisi vanhoja rakennuksia, ei rakennuksista syntyisi niin suuria vuotuisia kustannuksia. Laskelmassa ei huomioitu erilaisia investointien rahoitusmuotoja. Jos tilamallin rakennusinvestointeihin saataisiin avustusta, olisivat vuotuiset korko- ja poistokustannukset pienemmät.

Hevosten täysihoidopalveluista perittävää tallipaikan kuukausivuokraa voitaisiin myös korottaa kannattavuuden parantamiseksi. Tallipaikan kuukausivuokran suuruus on kuitenkin suhteutettava tarjottavissa oleviin palveluihin. Jos tämän tutkimuksen tilamallilla olisi maneesi, asiakkailta perittävä kuukausivuokra olisi tietenkin suurempi. Tällöin myös vuotuisia kustannuksia olisi enemmän.

Hevosharrastajien määrä kasvaa jatkuvasti. Tämä vaikuttaa myös hevosten täysihoidopalveluiden kysyntään. Yrittäjien haastatteluiden perusteella asiakkaita riittää tällä hetkellä jopa jonoiksi asti. Asiakkaat haluavat maksaa ammattitaitoisesta ja luotettavasta hevosten hoidosta. Myös tallin viihtyisyys ja monipuoliset tilat houkuttelevat asiakkaita. Haastateltujen talliyritysten sijainnilla ei myöskään ollut vaikutusta täysihoidopaikkojen kysyntään. Asiakkaat ovat valmiita tulemaan pidemmänkin matkan takaa miellyttävään talliympäristöön.

Hevosten täysihoidopalveluiden tarjoaminen on vastuullista ja hyvin sitovaa työtä sekä vaatii hyvää ammattitaitoa. Yrittäjien työpäivät venyvät usein kellon ympäri. Tarjottavien palveluiden hyvällä suunnittelulla sekä työolosuhteita parantamalla

voidaan vaikuttaa hevosta kohti käytettyyn työaikaan päivässä ja näin ollen myös työpäivän pituuteen.

Jatkotutkimusaiheeksi voisivat sopia esimerkiksi hevosten täysihoidopalveluiden laatua tarkasteleva tutkimus. Myös asiakkaan näkökulmasta tarkasteltuna täysihoidopalveluista voisi löytyä mielenkiintoista tutkittavaa.

9 OMA POHDINTA

Tämän opinnäytetyön aiheen valinta oli lopulta helppoa, koska hevosten täysihoidopalvelut on itseäni kiinnostava aihe. Se on myös kasvava hevostalouden tuotantosuunta. Aiheesta ei ole juurikaan tehty tutkimuksia, joten myös se vaikutti aiheen valintaan. Aluksi etsin myös opinnäytetyöksi tilaustyötä mutta en löytänyt itselleni sopivaa ja riittävän mielenkiintoista aihetta. Tutkimuksen teoriaosuuteen löysin melko vähän aineistoa. Kirjallisuutta, jossa olisi käsitelty laajemmin hevosten täysihoidopalveluita, en löytänyt lainkaan. Hevosten hoidosta ja talliolosuhteista on taas julkaistu paljon tutkimuksia sekä kirjallisuutta.

Tutkimukseen sain mukaan kolme yrittäjää, jotka tarjoavat hevosten täysihoidopalveluita. Tavoitteenani oli saada mukaan 4-6 yrittäjää. Haastateltavien yrittäjien saaminen tutkimukseeni osoittautuikin vaikeammaksi kuin olin kuvitellut. Haastattelut tein keväällä 2006, joten ajankohtakin saattoi vaikuttaa siihen, että en saanut mukaan niin montaa yrittäjää kuin olin suunnitellut.

Tilamallissa rakennuskustannukset olivat hieman suuremmat kuin olin ennen laskelmia ajatellut. Rakennuskustannuksia voitaisiin pienentää lisäämällä oman työn osuutta. Myös käytettävien materiaalien valinta vaikuttaa rakennuskustannuksiin. Jos voitaisiin käyttää omia rakennusmateriaaleja kuten puuta, saataisiin rakennuskustannuksia pienemmäksi. Ratsastuskenttien perustamiskustannukset ovat myöskin suuret. Perustamiskustannuksiin vaikuttaa ratsastuskenttien pohjien tekoon käytettävien maa-ainesten korkeat hinnat.

Mielestäni hevostilan talouteen liittyvä opinnäytetyö sopii hyvin agrologiopintojen päätteeksi, koska siinä pitää hyödyntää opintojen aikana läpikäytyjä, koulutukseen kuuluvia osa-alueita. Tätä työtä olen tehnyt kotona lastenhoidon ohella, mutta siitä

huolimatta tämän opinnäytetyön tekeminen on ollut hyvin mielenkiintoista ja opettavaista. Hevosiin liittyvät työtehtävät ovat aina kiinnostaneet minua, joten uskon tästä työstä olevan hyötyä myös jatkossa. Haluan myös kiittää työn tekemisessä minua auttanutta ohjaajaani Jaana Aueria!

LÄHTEET

- Airaksinen, S. 2005. Tallin lantahuolto. Teoksessa M-L. Heiskanen & A. Lehmuskero (toim.) Uudet talliratkaisut. Hevostietokeskus. Kuopio: Kuopion liikekirjapaino.
- Arvola, J. 2006. Aluepäällikkö, Lemminkäinen Oyj. Puhelinkeskustelu 13.9.2006.
- Enroth, A. 2004. Mallilaskelmia maataloudesta 2004. Jyväskylä: ProAgria Maaseutukeskusten Liitto.
- Granqvist, T. & Tolvanen, P. 1984. Maatilatalous 1. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Harju, K. 2005. Ratsastuskeskusten suunnittelu- ja rakentamisopas. Helsinki: Rakennustieto: Opetusministeriö: Suomen Ratsastajainliitto ry.
- Hirvonen, P. 1999. Hevostalouden kannattavuuslaskelmat. Hämeen ammattikorkeakoulu. Turenki: Ro-Offset
- Käytännön Maamies. 2006. Peltomaan hinta, Keski-Suomi. Nro 10/18.8.2006.
- Laine, P, Hirvonen, P & Saastamoinen, M. 2003. Hevostalouden kannattavuus. Teoksessa M. Saastamoinen & H. Teräväinen (toim.) Hevosen ruokinta ja hoito. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.
- Meltex Oy. 2006. Mainoseseite.
- Mäntylä, A. 2005. Emolehmätuotannon kannattavuus luonnonmukaisessa ja tavanomaisessa tuotannossa – tilamallitarkastelu. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Luonnonvara-ala. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma.
- Oijala, H. 2005. Tallien suunnittelu. Teoksessa M-L. Heiskanen & A. Lehmuskero (toim.) Uudet talliratkaisut. Hevostietokeskus. Kuopio: Kuopion liikekirjapaino.
- Rakennusten ja rakennustilojen yksikkökustannuksia. 2001. MMM. Maaseutu- ja luonnonvaraosasto.
- Rakennuskustannusindeksi. 2006. [Viitattu 27.12.2006] Tilastokeskus. Sivu päivitetty 27.12.2006. <http://www.tilastokeskus.fi/keruu/rakin/index.html>.
- Ratsastusharrastus kasvaa reippaasti. 2006. [Viitattu 7.7.2006] Suomen Ratsastajainliitto ry. <http://www.ratsastus.fi>
- Saastamoinen, M. & Jansson, H. 2003. Elinympäristö. Teoksessa M. Saastamoinen & H. Teräväinen (toim.) Hevosen ruokinta ja hoito. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.
- Tavoitteena terve ja hyvinvoiva hevonen. 2004. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö.
- Tiilikainen, S. 2004. Hevostalouden maataloilla. Helsinki: MTT Taloustutkimus.

Turkki, A. 1999. Maatalouden liiketaloustieteen perusteet. Helsingin yliopisto. Taloustieteen laitos. Monistesarja nro 2. 2. uudistettu painos. Maatalouden liiketaloustiede. Helsinki.

LIITTEET

LIITE 1. Haastattelun kysymykset hevosten täysihoidosta yrittäjille

LIITE 1. Haastattelun kysymykset hevosten täysihoidosta yrittäjille

1. Yritysmuoto? Onko hevostalous erillään maataloudesta vai maatalouden sivuelinkeino?
2. Minkä kokoinen tilanne on? Ha määrä?
3. Montako työntekijää yrityksessänne on? (yrittäjät itse ja palkatut työntekijät)
4. Työntekijöiden kuukausipalkan suuruus?
5. Käytättekö tilapäisiä työntekijöitä? Montako tuntia vuodessa yhteensä?
Tuntipalkan suuruus?
6. Tallirakennuksen ikä ja pohjapinta-ala m²?
7. Mitä tiloja tallirakennukseenne kuuluu? Tilojen koko m²? (eläinosasto m², rehuvarasto m², lantala m² tai m³, sosiaalitulat m² jne.)
8. Yhden hevosen karsinan pohjanpinta-ala keskimäärin m²?
9. Ratsastuskentän mitat?
10. Maneesin mitat?
11. Montako yksityistä hevosta Teillä on hoidettavana?
12. Montako opetusikäistä olevaa hevosta Teillä on?
13. Kuukausivuokran suuruus? (ALV-verottomat hinnat)
14. Mitä kuukausivuokran hintaan sisältyy?
15. Minkälainen on tallin karsinoiden käyttöaste?

16. Minkälainen on vaihtuvuus vuokrakarsinapaikoissanne?
17. Teettekö kirjallisen sopimuksen vuokralaisen kanssa tallipaikasta?
18. Kuinka olette sopineet vuokralaisen kanssa mahdollisista maksuvaikeuksista etukäteen?
19. Kuinka paljon kuluu aikaa keskimäärin yhden hevosen päivittäisiin hoitotoimenpiteisiin?
20. Yrittäjien päivittäinen/vuotuinen työaika talleilla? (tuntia/pv/v)
21. Käytättekö ruokinnassa ostorehuja? Mitä rehuja käytätte?
22. Rehujen määrät ja hinnat?
23. Mitä rehuja viljelette itse? Sadon määrät?
24. Miten tallillanne on järjestetty lannan varastointi ja jatko sijoitus?
25. Jos lannan käsittelystä aiheutuu kustannuksia, esimerkiksi jätemaksuja, kuljetuskustannuksia jne. niin kuinka suuret ne ovat €/v?
26. Mitä kuiviketta käytätte hevosilla?
27. Kuivikkeen määrä/vuosi ja hinta?
28. Minkälainen lämmitys tallissanne on?
29. Tallin lämmityskustannukset €/v?
30. Sähkön määrä ja hinta tai sähkökustannukset yhteensä €/v?
31. Veden määrä ja hinta tai vesi- ja jätevesikustannukset yhteensä €/v?

32. Aitaukustannukset €/v?
33. Mitä ulkopuolisia palveluja (kengitys, rakennusten korjaus, hevosten valmennus, ratsastuksen opetus, kuljetukset jne.) ostate yrityksenne ja kuinka suuri on em. kustannus €/v?
34. Jos yksityishevonen tarvitsee eläinlääkärin hoitoa niin miten kulut on hoidettu? Eläinlääkintäkulut yhteensä €/v?
35. Miten yksityishevosten kengityksien kulut on hoidettu? Kengityskulut yhteensä €/v?
36. Yleiskustannukset €/v (puhelinkulut, toimistokulut, kirjanpitomenot, atk-kulut, vakuutukset, MYEL, mata, autokulut, koulutus, ammattikirjallisuus, postitus yms.)
37. Tarvikekustannukset €/v (pienkalusto, työkalut, pesuaineet, riimut, satulat, suitset, valjaat, harjat, loimet yms.)
38. Minkälaisia työkoneita ja ajoneuvoja Teillä on käytössänne hevostaloudessa?
39. Koneiden merkki ja ikä? Teho/kapasiteetti? Koneiden käyttömäärä (h/v) hevostaloudessa?
40. Kuinka suuri on hevostalouden käytön osuus koneiden kokonaiskäytöstä?
41. Kuinka markkinoitte yrityksenne palveluita? Markkinointikustannukset vuodessa?

Haastatteluiden vastauksista lasketaan keskiarvot. Keskiarvohintoja käytetään opinnäytetyön tilamallin katelaskelmassa. Yksittäisen tilan nimi ei näy opinnäytetyössä.